

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-82-48>

УДК 336.77:330.567.2

БАНКІВСЬКЕ КРЕДИТУВАННЯ ДОМОГОСПОДАРСТВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

HOUSEHOLD BANK LENDING UNDER MARTIAL LAW

Пікус Руслана Володимирівна

кандидат економічних наук, професор,
професор кафедри страхування, банківської справи та ризик-менеджменту,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1951-148X>

Дмитренко Катерина Ігорівна

магістрант,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-2423-4269>

Pikus Ruslana, Dmytrenko Kateryna

Taras Shevchenko National University of Kyiv

У статті висвітлено результати дослідження процесів банківського кредитування домогосподарств України в умовах воєнного стану. Методологічне підґрунтя дослідження базується на комплексному поєднанні загальнонаукових та загальноекономічних підходів, що забезпечують системність, об'єктивність та наукову обґрунтованість отриманих результатів. Удосконалено економічну сутність і зміст банківського кредитування домогосподарств з урахуванням викликів воєнного стану. Охарактеризовано динаміку та структурні зміни банківського кредитування домогосподарств в Україні. Виокремлено та охарактеризовано ключові чинники впливу на доступ населення до кредитних ресурсів під час воєнного стану. Отримані результати можуть бути використані для формування стратегій розвитку роздрібного кредитування у післявоєнний період, а також закладають основу для подальших наукових досліджень банківського кредитування.

Ключові слова: банківська діяльність, кредитування, домогосподарства, фінансові ресурси, воєнні ризики.

The article presents the results of a study of household bank lending processes in Ukraine under martial law. The methodological framework of the research is based on an integrated combination of general scientific and general economic approaches, ensuring the systematic nature, objectivity, and scientific validity of the obtained results. The economic essence and content of household bank lending have been refined, taking into account the challenges posed by martial law. It is noted that the imposition of martial law significantly transforms the conditions for the implementation of this process by increasing credit risks, reducing borrowers' solvency, and necessitating the adaptation of banks' credit policies to an unstable macroeconomic and regulatory environment. The dynamics and structural changes in household bank lending in Ukraine are characterized. The sensitivity of this lending segment to macroeconomic and political shocks is empirically substantiated. The study identifies the specific features of the transformation of household financial behavior and credit demand under the influence of wartime risks. It is revealed that changes in credit behavior, deterioration of income stability, large-scale internal migration, and the loss of the property base have created the need to revise risk assessment criteria and lending conditions, as well as to adapt credit products to the actual needs of the population. Key factors influencing households' access to credit resources during martial law - economic, social, legal, and technological – are identified and characterized. Prospects for development and directions for improving household bank lending under martial law are determined. The obtained results may be used to formulate strategies for the development of retail lending in the post-war period and provide a basis for further scientific research. A key direction for future research should focus on assessing the effectiveness of state guarantee programs, their ability to stimulate lending activity, and their role in reducing systemic risks in the banking sector.

Keywords: banking, lending, households, financial resources, war risks.

Постановка проблеми. Банківське кредитування традиційно відіграє ключову роль у забезпеченні стійкого функціонування національної економіки, оскільки воно формує фінансові передумови для підтримки економічної активності та задоволення споживчих і інвестиційних потреб різних груп економічних суб'єктів. Особливого значення кредитні операції набувають у періоди глибоких економічних потрясінь, до яких належать умови воєнного стану, коли доступ до фінансових ресурсів стає критично важливим для домогосподарств, що зазнають різких змін у доходах, витратах та структурі фінансової поведінки.

Воєнний стан в Україні зумовив трансформацію функціонування банківського сектору та зміну підходів до кредитування домогосподарств. Поєднання макроекономічної нестабільності, зростання інфляційного тиску, підвищення кредитних ризиків, міграційних процесів і невизначеності щодо майбутніх економічних тенденцій створює нові виклики для банківських установ у сфері управління кредитними портфелями. Одночасно домогосподарства стикаються з потребою у додаткових фінансових ресурсах для забезпечення базових потреб, відновлення житла, переміщення, адаптації до нових умов життя, що підсилює попит на кредитні продукти.

В цих умовах виникає необхідність переосмислення механізмів оцінювання кредитоспроможності позичальників, удосконалення системи управління ризиками, формування нових підходів до забезпечення доступності кредитних продуктів та підвищення гнучкості банківських процедур. Воєнні реалії актуалізують потребу у розвитку інструментів державної підтримки та стимулювання кредитування, зокрема в частині програм пільгового чи цільового фінансування, спрямованих на забезпечення фінансової стабільності населення.

Крім того, специфіка функціонування банків у період війни зумовлює прискорене впровадження цифрових технологій, що дозволяють підтримувати безперервність банківських процесів, забезпечувати оперативність прийняття кредитних рішень та зберігати високий рівень клієнтського сервісу навіть за умов фізичних обмежень та ризиків. Саме діджиталізація, у поєднанні з адаптивними кредитними стратегіями, стає одним з ключових факторів, що дозволяють банкам ефективно взаємодіяти з домогосподарствами у період воєнного стану.

Сучасний етап розвитку банківського кредитування домогосподарств в Україні характеризується комплексом викликів, обумовлених воєнними умовами, що підсилює актуальність наукових досліджень щодо удосконалення теоретичних засад та практичних підходів надання кредитних послуг населенню. Потребує поглибленого вивчення питання адаптації банківських установ до зростаючих ризиків, зміни структури кредитного попиту, посилення ролі державних інструментів підтримки та впливу цифрових технологій на забезпечення доступності та безперебійності кредитування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання розвитку банківського кредитування домогосподарств, удосконалення підходів щодо управління кредитною діяльністю та підвищення якості кредитних послуг, які надаються банківськими установами населенню, вивчали такі науковці, як О. Базилінська [1], О. Гасій, В. Клименко [4], С. Глущенко, С. Івахненко, С. Демків [5], Ю. Нікольчук, А. Шевчук [11], М. Тимошенко, А. Бондаренко [16], Н. Третяк, Н. Швець [17] та інші дослідники. В роботах зазначених науковців проаналізовано сучасні тенденції функціонування кредитного ринку, визначено проблеми розвитку банківської діяльності та окреслено напрями оптимізації кредитних відносин з домогосподарствами.

Дослідження питань забезпечення фінансової стійкості банківської системи, її адаптації до шоків та макроекономічної нестабільності, що також мають безпосереднє значення для організації кредитування домогосподарств у кризових періодах, здійснювали Н. Версаль [2; 3] та С. Науменкова [10]. Їх наукові праці присвячені висвітленню механізму посилення фінансової стабільності, застосування макроруденційних інструментів, а також питанням впливу високого рівня боргового навантаження на економічну безпеку.

Окрему увагу науковці приділяють впливу цифрових технологій на сферу банківського кредитування, включаючи трансформацію процесів надання позик домогосподарствам. Значний внесок у дослідження діджиталізації банківської кредитної діяльності зробили І. Мурашківська, О. Лобко [7; 8; 9], О. Попело, А. Тарасенко [12], Н. Холявко, М. Дубина [13], А. Роговий, Ю. Євтушенко [14; 15], які визначили специфіку впровадження інноваційно-інформаційних технологій, їх вплив на ефективність кредитних операцій, поведінку домогосподарств та розвиток ринку кредитних послуг загалом.

Розширене аналітичне бачення проблеми запропоновано у дослідженнях І. Мурашківської та О. Лобко, які акцентують на необхідності системного підходу до вивчення банківського кредитування домогосподарств. Вони підкреслюють, що кредитування слід розглядати не лише як сукупність окремих дій між банком і позичальником, а як цілісну систему з притаманними їй системними властивостями, що включає як мікро-, так і макрорівень функціонування. Такий підхід дозволив авторам встановити специфічні риси кожного рівня та визначити, як саме цифровізація спричиняє глибинні трансформації кредитної діяльності [8].

Результати дослідження функціонування ринку кредитування домогосподарств у період війни містяться у роботі Ю. Нікольчука та А. Шевчук. Дослідники зазначають, що банківська система України, незважаючи на масштабність шоків, демонструє стійкість, що стало можливим завдяки своєчасним регуляторним послабленням НБУ та адаптаційним заходам банків. Вони підкреслюють, що подальше підвищення ефективності кредитної діяльності потребує поглиблення взаємодії між державою, банківськими установами та позичальниками, оскільки оптимізація кредитного процесу неможлива без належної координації між усіма учасниками фінансових відносин [11].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значний обсяг наукових напрацювань варто зауважити, що більшість сучасних наукових досліджень зосереджена на концептуальних основах банківського кредитування домогосподарств. Проблематика саме в умовах воєнного стану залишається недостатньо дослідженою: практично не розкрито вплив воєнних ризиків на кредитоспроможність домогосподарств. Водночас, у науковій літературі бракує розробок щодо адаптації критеріїв оцінювання позичальників до обставин підвищеної невизначеності. Зокрема, недостатньо дослідженим залишається питання трансформації кредитного попиту населення, що виникають під впливом масштабних міграційних процесів, втрати джерел доходів, руйнування житла та посилення потреби в цільовому фінансуванні.

Формування цілей статті (постановка завдання). Метою статті є удосконалення теоретичних основ та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення банківського кредитування домогосподарств в умовах викликів воєнного стану задля підвищення

доступності кредитних ресурсів та зміцнення стійкості банківських установ в Україні.

Для досягнення поставленої мети в роботі були вирішені наступні завдання:

- удосконалено економічну сутність та зміст банківського кредитування домогосподарств з урахуванням викликів воєнного стану;
- охарактеризовано динаміку та структурні зміни банківського кредитування домогосподарств в Україні на сучасному етапі;
- визначено особливості трансформації фінансової поведінки домогосподарств та кредитного попиту під впливом воєнних ризиків;
- виокремлено та охарактеризовано ключові чинники впливу на доступ населення до кредитних ресурсів під час воєнного стану;
- визначено перспективи розвитку та удосконалення банківського кредитування домогосподарств в умовах воєнного стану.

Виклад основного матеріалу дослідження. Кредитування домогосподарств є одним із ключових напрямів кредитної діяльності українських банків. Водночас аналіз сучасних тенденцій ринку споживчого кредитування свідчить про його сильний взаємозв'язок із загальною стабільністю та стійкістю банківського сектору. На це вказують характерні особливості української практики, зокрема: нерівномірні коливання обсягів кредитування внаслідок впливу кризових чинників; структурні зрушення у портфелі споживчих кредитів під впливом вимог регулятора та зміни попиту населення; трансформація фінансової поведінки домогосподарств у відповідь на інфляційні коливання та зниження доходів. У сукупності ці фактори формують складне середовище функціонування системи банківського кредитування, що потребує адаптивних підходів як з боку банків, так і з боку політики держави [6].

Банківське кредитування домогосподарств – це процес взаємодії між комерційним банком (кредитором) та домогосподарством (позичальником) щодо передачі в тимчасове користування позичальнику визначеної у кредитній угоді суми фінансових ресурсів на певні цілі за умови повернення коштів у майбутньому з відсотками за їх користування на основі дотримання таких принципів: строковості, платності, цілеспрямованості, поверненості та забезпеченості [9, с. 292]. В умовах воєнного стану банківське кредитування домогосподарств набуває специфічних рис, що зумовлюються зростанням кредитних

ризиків, обмеженням платоспроможності позичальників, посиленням регуляторних вимог та необхідністю адаптації кредитної політики банків до нестабільного макроекономічного середовища.

У структурі таких відносин ключове значення мають інтереси обох сторін: домогосподарства прагнуть забезпечити доступ до додаткових фінансових ресурсів для покриття споживчих, інвестиційних чи житлових потреб, натомість банки – отримати стабільний дохід у формі відсотків та розширити власну клієнтську базу, зберігаючи при цьому прийнятний рівень кредитного ризику.

Система банківського кредитування домогосподарств формується як цілісна, багаторівнева структура, у межах якої поєднуються мікро- та макроекономічні елементи (рис. 1). На мікрорівні кредитування відображає пряму взаємодію між домогосподарством-позичальником і банківською установою, що ґрунтується на оцінюванні індивідуальної кредитоспроможності, визначенні параметрів кредитного продукту, аналізі ризикового профілю клієнта та контролі за виконанням умов кредитного договору. На цьому рівні особливу роль відіграють кредитний скоринг, системи верифікації даних, методики оцінювання доходів та витрат домогосподарства, а також інструменти управління простроченою заборгованістю. Усі ці елементи забезпечують якість прийняття кредитних рішень і визнача-

ють загальну ефективність функціонування кредитного процесу.

На макрорівні система кредитування домогосподарств розглядається як структурний компонент фінансової системи держави, що перебуває під впливом монетарної політики, регулятивного середовища, економічних циклів та соціально-демографічних тенденцій. Центральне місце тут займає Національний банк України, який визначає параметри грошово-кредитної політики, формує нормативно-правові вимоги до діяльності банків та контролює рівень системних ризиків. Важливою складовою на макрорівні є також діяльність держави щодо реалізації програм підтримки населення, механізмів гарантування кредитів та стимулювання інвестиційних напрямів кредитування, зокрема у житловому секторі. Система банківського кредитування домогосподарств у цьому контексті постає не лише як інструмент фінансової інклюзії, а й як важливий чинник забезпечення соціально-економічної стабільності.

Сьогодні банківське кредитування домогосподарств розглядається як динамічний, змінний та чутливий до інституційних і технологічних трансформацій процес, розвиток якого є необхідною умовою забезпечення фінансової стабільності та підтримання економічної активності домогосподарств навіть у кризових умовах. Аналіз статистичних тенденцій дає змогу чітко простежити циклічність розвитку

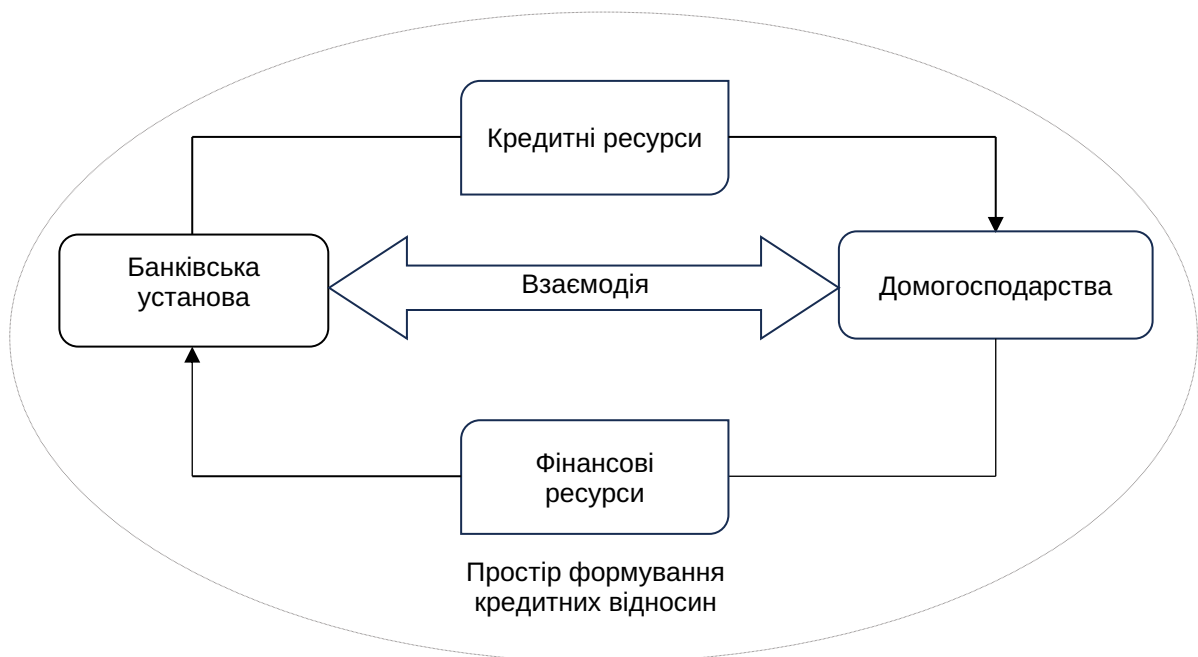

Рис. 1. Внутрішня система банківського кредитування домогосподарств

Джерело: сформовано автором на основі [8; 11]

ринку, його залежність від макроекономічної кон'юнктури, а також здатність адаптуватися до зовнішніх шоків, включно з воєнними ризиками (рис. 2).

Обсяги кредитування домогосподарств упродовж досліджуваного періоду демонструють складну траєкторію розвитку, характерну для економік, що перебувають у стані багатаспектних структурних змін. Початкове зростання у 2010 – 2011 рр. змінилося тривалим спадом, який посилювався після 2014 року, коли обсяг кредитних операцій скоротився майже до мінімуму за весь період спостережень.

Динаміка 2015 – 2016 рр. відображає глибоку кризу довіри, втрату доходів населення та посилення ризиковості кредитних операцій. Проте вже з 2017 року ситуація почала поступово стабілізуватися, що проявилось у відновленні кредитної активності та зростанні попиту домогосподарств на фінансові ресурси.

Відновлення 2018 – 2021 рр. засвідчує підвищення здатності банківської системи формувати пропозицію кредитних ресурсів, а для домогосподарств – здатність покращувати свою платоспроможність. Слід відзначити, що ці процеси відбувалися на тлі структурних реформ та зміцнення макропруденційного регулювання.

Важливим індикатором розвитку банківського кредитування домогосподарств в Україні є частка кредитів, наданих домогосподарствам у національній валюті, у загальній сукупності кредитних операцій банківської системи (рис. 3).

Зниження цього показника у 2010 – 2016 рр. відображало поступове звуження ролі домогосподарств як суб'єктів кредитного ринку та перерозподіл ресурсів на користь корпоративного сектору через підвищення ризиковості населення. Однак починаючи з 2017 року, відбулося стійке зростання частки кредитів домогосподарствам у національній валюті, яка у 2024 році досягла найвищого рівня протягом аналізованого періоду. Це підкреслює структурне посилення ролі домогосподарств у формуванні кредитного портфеля банків та підтверджує, що саме цей сегмент ринку виявився більш гнучким і адаптивним до зовнішніх шоків, зокрема воєнних.

Сформована тенденція є результатом таргетованої політики НБУ, спрямованої на зниження валютних ризиків, обмеження кредитування у іноземній валюті непрофесійних учасників ринку, а також підвищення довіри населення до національної валюти. У воєнний період ця політика стала особливо важливою,

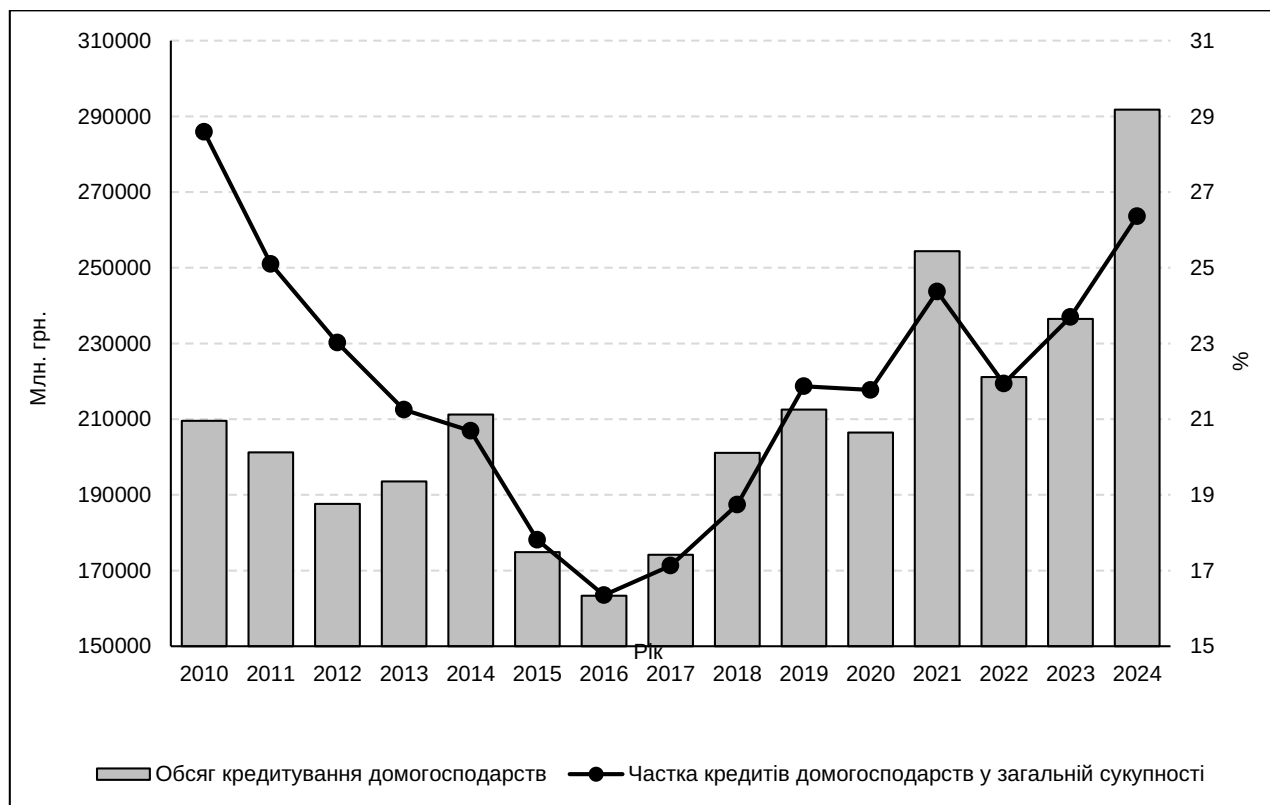

Рис. 2. Обсяги банківського кредитування домогосподарств України протягом 2010 – 2024 рр.

Джерело: сформовано автором на основі [18; 19]

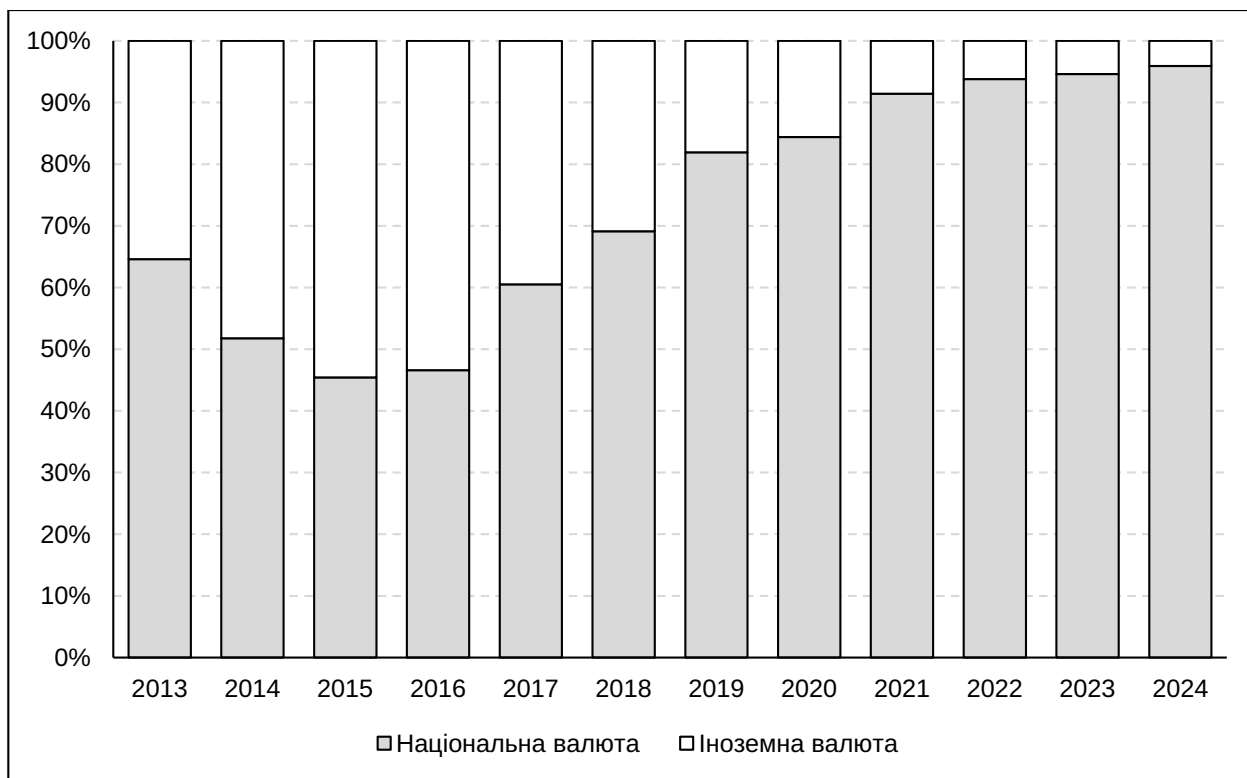

Рис. 3. Структура кредитування домогосподарств України у розрізі валют протягом 2013 – 2024 років

Джерело: сформовано автором на основі [18; 19]

оскільки валютні ризики різко загострилися, а стабільність кредитних операцій вимагала мінімізації зовнішніх шоків.

Висока частка кредитів у національній валюті за 2022 – 2024 рр. свідчить про підвищення стійкості кредитного ринку до валютної турбулентності, а також про ефективну роботу банків у напрямку пропозиції кредитних продуктів, адаптованих до умов воєнної економіки. Подальше зростання частки кредитування у національній валюті підтверджує тенденцію до зміцнення внутрішньої фінансової системи, що є критично важливим у період війни та майбутнього відновлення.

Попри численні економічні потрясіння та воєнні ризики, ринок банківського кредитування домогосподарств залишається одним із ключових драйверів внутрішнього попиту та фінансової стабільності, а його подальший розвиток залежить від якості регуляторної політики, ефективності механізмів ризик-менеджменту та темпів цифровізації фінансового сектору.

Сьогодні банківське кредитування домогосподарств характеризується суттєвим посиленням впливу ризикових факторів, що зумовлюють перебудову традиційних підхо-

дів до оцінювання платоспроможності, визначення умов кредитних договорів та забезпечення стійкості кредитних операцій. Умови воєнного стану спричиняють зміну фінансової поведінки населення, що проявляється у зниженні споживчого попиту, обмеженні інвестиційної активності, зростанні обережності щодо довгострокових зобов'язань та перерозподілі кредитних потреб на користь найбільш нагальних цілей. У таких умовах процес залучення кредитних ресурсів визначається рівнем адаптивності механізмів оцінювання ризику, швидкістю реагування банків на динаміку доходів домогосподарств, а також здатністю фінансових установ забезпечити гнучкість кредитних продуктів. Водночас напрями використання кредитних ресурсів істотно змінюються: поряд із традиційними споживчими та іпотечними цілями все більшої ваги набуває фінансування невідкладних потреб, ліквідації наслідків пошкодження майна, покриття витрат, пов'язаних із переміщенням сімей, забезпеченням енергетичної автономії житла чи адаптацією до нових умов проживання.

На процес функціонування банківського кредитування домогосподарств істотно впливають фактори, які формують як поведінкові,

так і економічні умови доступу населення до кредитних ресурсів, серед яких:

1. Рівень доходів домогосподарств, що в умовах воєнного стану набуває високої волатильності через втрату зайнятості, неповну зайнятість, переорієнтацію ринку праці та значні регіональні диспропорції. Це зумовлює необхідність оптимізації підходів до оцінювання кредитоспроможності, застосування скорингових моделей, здатних враховувати нестандартні джерела доходів та адаптивні форми зайнятості.

2. Міграційні процеси – внутрішнє переміщення осіб або виїзд за кордон змінює структуру витрат, ускладнює підтвердження доходів та підвищує ризик неповернення кредиту, що спонукає банки до перегляду умов кредитування та зміни підходів до страхування ризиків.

3. Трансформація заставного забезпечення, оскільки військові дії збільшують імовірність пошкодження або втрати майна, що виступає об'єктом застави. Це ускладнює реалізацію традиційних механізмів іпотечного кредитування та змушує банки посилювати вимоги до страхового покриття, використовувати альтернативні форми забезпечення або впроваджувати портфельні гарантії за участі держави.

4. Державна підтримка сприяє вирівнюванню ризикового середовища, створенню стимулів для банків підтримувати кредитну активність та забезпечує соціально важливі напрями фінансування, зокрема житлові програми, програми енергоефективності чи відновлення пошкодженого майна.

5. Рівень ліквідності та ресурсна база банківського сектору – в умовах воєнного стану банки стикаються з необхідністю підтримання високих резервів, дотримання вимог регулятора щодо стійкості та забезпечення збалансованої структури активів. Це визначає можливість утримання доступних кредитних ставок, впливає на обсяг пропозиції кредитних продуктів та формує загальні рамки кредитної активності.

6. Роль цифрових технологій – дистанційні канали обслуговування, автоматизовані системи оцінки кредитоспроможності та цифрова ідентифікація забезпечують безперервність кредитного процесу, зменшують операційні ризики та підвищують доступність банківських послуг для населення, незалежно від місця перебування.

Банківське кредитування домогосподарств у період воєнного стану формується під впли-

вом багатовимірної системи факторів, що охоплюють економічні, соціальні, правові та технологічні аспекти. Їх комплексний вплив визначає особливості поведінки населення, масштаби та напрями кредитного попиту, а також здатність банківської системи забезпечити стійкість кредитних операцій за умов високої невизначеності та підвищеного ризику.

Висновки. Банківське кредитування домогосподарств у сучасних умовах зберігає свою економічну сутність як форма взаємодії між банківськими установами та населенням щодо надання кредитних ресурсів на засадах строковості, платності, поверненості, цілеспрямованості та забезпеченості. Водночас дія воєнного стану істотно трансформує умови реалізації цього процесу, посилюючи кредитні ризики, знижуючи платоспроможність позичальників і обумовлюючи необхідність адаптації кредитної політики банків до нестабільного макроекономічного та регуляторного середовища.

Розвиток банківського кредитування домогосподарств відіграє важливу роль у підтриманні внутрішнього попиту, забезпеченні фінансової стабільності та стимулюванні економічної активності населення. Разом з тим чутливість цього сегмента до макроекономічних та політичних шоків формує складну траєкторію розвитку, що проявляється у волатильності обсягів кредитування, змінах структури кредитного портфеля та нерівномірності кредитної активності впродовж аналізованого періоду.

Воєнні ризики суттєво змінили структуру потреб домогосподарств, актуалізувавши попит на кредити, пов'язані з фінансуванням невідкладних витрат, відновленням пошкодженого майна, забезпеченням житлових умов та підвищенням енергетичної автономії. Трансформація кредитної поведінки населення, погіршення стабільності доходів, масштабна внутрішня міграція та втрата майнової бази створили необхідність перегляду критеріїв оцінювання ризику та умов кредитування.

Здатність банків адаптувати кредитні продукти до реальних потреб населення, запроваджувати інноваційні механізми страхування та мінімізації ризиків, а також забезпечувати доступність фінансових ресурсів стає визначальним чинником стійкості банківського сектору до викликів сьогодення та його потенціалу щодо майбутнього відновлення.

Перспективним напрямом подальших досліджень є аналіз ефективності державних гарантійних програм, їх здатності стимулю-

вати кредитну активність та знижувати рівень системних ризиків у банківському секторі. Значний науковий інтерес становить вивчення поведінкових аспектів кредитування, зокрема зміни кредитних очікувань домогосподарств, впливу психологічних факторів на прийняття фінансових рішень та формування моделей взаємодії між банками й позичальниками у

період підвищеної невизначеності. Окремої уваги потребує обґрунтування стратегічних напрямів розвитку цифрової інфраструктури кредитного ринку, включно з оцінюванням ефективності алгоритмічних систем скорингу, роботи дистанційних каналів кредитування та ролі фінтех-платформ у забезпеченні фінансової інклюзії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Базилінська О. Стратегічне управління кредитним потенціалом банківської установи. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2023. № 3(35). С. 173-182. DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2023-3\(35\)-173-182](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2023-3(35)-173-182)
2. Версаль Н. І. Адаптація банківської системи до фінансових шоків. Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Київ, 2020. 641 с.
3. Версаль Н. І., Прилепа А. В. LTV як макропруденційний інструмент гальмування бумів у кредитуванні домогосподарств. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2021. № 1(87). С. 56-62. DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2022-1-8>
4. Гасій О. В., Клименко В. І. Стан та перспективні вектори розвитку банківської кредитної діяльності в Україні. *Ефективна економіка*. 2020. № 1. С. 1-9. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.1.61>
5. Глущенко С., Івахненко С., Демків С. Банківське кредитування в Україні та його моделювання методами системної динаміки. *Економіка і прогнозування*. 2021. № 2. С. 101-127. URL: http://eip.org.ua/docs/EP_21_2_101_uk.pdf
6. Лютий І. О. Фінанси: підручник. Київ: Знання, 2023. 716 с.
7. Мурашківська І. А. Розвиток банківського кредитування домогосподарств в Україні в умовах становлення цифрової економіки: дис. ... доктора філософії: 072 Фінанси, банківська справа та страхування. Чернівці, 2024. 249 с.
8. Мурашківська І., Лобко О. Особливості функціонування системи банківського кредитування домогосподарств в умовах цифрової економіки. *Цифрова економіка і сталий розвиток: новітні тенденції у фінансах, обліку, менеджменті та соціально-поведінкових науках*: збірник матеріалів IV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Берегове, 26-27 березня 2024 року). Берегове: ЗУІ ім. Ф. Ракоці II, 2024. С. 307-309.
9. Мурашківська І., Лобко О. Система банківського кредитування домогосподарств: сутність та особливості функціонування в умовах цифрової економіки. *Науковий вісник Полісся*. 2023. № 2(27). С. 289-305. DOI: [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2023-2\(27\)-289-305](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2023-2(27)-289-305)
10. Науменкова С. В. Актуальні питання подолання негативної боргової динаміки в Україні. *Траєкторії сталого розвитку України і світу: виклики та драйвери*. 2024. № 1. С. 51-55.
11. Нікольчук Ю., Шевчук А. Сучасний стан банківського кредитування в Україні. Вісник Хмельницького національного університету. *Економічні науки*. 2024. № 4. С. 22-29. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-332-3>
12. Попело О. В., Тарасенко А. В. Розвиток цифрових інновацій на ринку кредитних послуг України. *Бізнес Інформ*. 2023. № 3. С. 108-114. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-3-108-114>
13. Попело О. В., Холявко Н. І., Дубина М. В., Тарасенко А. В. Вплив інноваційно-інформаційних технологій фінансових установ на трансформацію фінансової поведінки домогосподарств. *Проблеми економіки*. 2022. № 1. С. 105-112. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2022-1-105-112>
14. Роговий А. В., Євтушенко Ю. В. Напрямки розвитку банківського кредитування домогосподарств у сфері житлового будівництва України в умовах цифрової економіки. *Економіка та суспільство*. 2024. № 59. С. 1-6. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-128>
15. Роговий А. В., Євтушенко Ю. В. Розвиток банківського кредитування домогосподарств в умовах цифрової трансформації ринку фінансових послуг та макроекономічної нестабільності. *Науковий вісник Полісся*. 2023. № 2(27). С. 238-248. DOI: [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2023-2\(27\)-238-248](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2023-2(27)-238-248)
16. Тимошенко М. В., Бондаренко А. В. Банківське кредитування в сучасних умовах. *Економіка та суспільство*. 2025. № 73. С. 1-9. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-73-115>
17. Третяк Н. М., Швець Н. В. Трансформація європейського досвіду щодо банківського кредитування аграрного сектора України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні*

економічні відносини та світове господарство. 2022. № 44. С. 103-108. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2022-44-16>

18. Державна служба статистики України. URL: www.stat.gov.ua (дата звернення 10.01.2026).

19. Національний банк України. URL: www.bank.gov.ua (дата звернення 10.01.2026).

REFERENCES:

1. Bazilinska O. (2023). Stratehichne upravlinnia kredytnym potentsialom bankivskoi ustanovy. [Strategic Management of the Credit Potential of a Banking Institution]. *Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia*, vol. 3(35), pp. 173-182. DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2023-3\(35\)-173-182](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2023-3(35)-173-182)

2. Versal N. I. (2020). Adaptatsiia bankivskoi systemy do finansovykh shokiv. [Adaptation of the Banking System to Financial Shocks]. Kvalifikatsiina naukova pratsia na pravakh rukopysu. Kyiv, 641 p.

3. Versal N. I., Prylepa A. V. (2021). LTV yak makroprudentsiinyi instrument halmuvannia bumiv u kredytuvanni domohospodarstv. [LTV as a Macroprudential Instrument for Curbing Booms in Household Lending]. *Problemy systemnoho pidkhodu v ekonomitsi*, vol. 1(87), pp. 56-62. DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2022-1-8>

4. Hasii O. V., Klymenko V. I. (2020). Stan ta perspektyvni vektory rozvytku bankivskoi kredytnoi diialnosti v Ukraini. [Current State and Prospective Vectors of Banking Lending Development in Ukraine]. *Efektivna ekonomika*, vol. 1, pp. 1-9. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.1.61>

5. Hlushchenko S., Ivakhnenkov S., Demkiv S. (2021). Bankivske kredytuvannia v Ukraini ta yoho modeliuvannia metodamy systemnoi dynamiky. [Bank Lending in Ukraine and Its Modeling Using System Dynamics Methods]. *Ekonomika i prohnozuvannia*, vol. 2, pp. 101-127. Available at: http://eip.org.ua/docs/EP_21_2_101_uk.pdf (accessed January 8, 2026).

6. Liutyi I. O. (2023). Finansy: pidruchnyk. [Finance: textbook]. Kyiv: Vydavnytstvo «Znannia», 716 p. (in Ukrainian).

7. Murashkovska I. A. (2024). Rozvytok bankivskoho kredytuvannia domohospodarstv v Ukraini v umovakh stanovlennia tsyfrovoi ekonomiky: dys. ... PhD: 072 Finance, Banking, Insurance. [Development of Household Bank Lending in Ukraine under the Formation of the Digital Economy]. Chernihiv, 249 p. (in Ukrainian).

8. Murashkovska I., Lobko O. (2024). Osoblyvosti funktsionuvannia systemy bankivskoho kredytuvannia domohospodarstv v umovakh tsyfrovoi ekonomiky. [Specific Features of the Functioning of the Household Bank Lending System in the Digital Economy]. *Tsyfrova ekonomika i stalyy rozvytok: novitni tendentsii u finansakh, obliku, menedzhmenti ta sotsialno-povedinkovykh naukakh*: zbirnyk materialiv IV Mizhnarodnoi naukovykh-praktychnoi konferentsii (m. Berehove, 26-27 bereznia 2024 roku). Berehove: ZUI im. F. Rakotsi II, pp. 307-309.

9. Murashkovska I., Lobko O. (2023). Systema bankivskoho kredytuvannia domohospodarstv: sutnist ta osoblyvosti funktsionuvannia v umovakh tsyfrovoi ekonomiky [The Household Bank Lending System: Essence and Features of Functioning in the Digital Economy]. *Naukovyi visnyk Polissia*, vol. 2(27), pp. 289-305. DOI: [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2023-2\(27\)-289-305](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2023-2(27)-289-305)

10. Naumenkova S. V. (2024). Aktualni pytannia podolannia nehatyvnoi borhovoï dynamiky v Ukraini. [Current Issues of Overcoming Negative Debt Dynamics in Ukraine]. *Traiektorii staloho rozvytku Ukrainy i svitu: vykylyky ta draivery*, vol. 1, pp. 51-55.

11. Nikolchuk Yu., Shevchuk A. (2024). Suchasnyi stan bankivskoho kredytuvannia v Ukraini [The Current State of Bank Lending in Ukraine]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Series: Ekonomichni nauky*, vol. 4, pp. 22-29. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-332-3>

12. Popelo O. V., Tarasenko A. V. (2023). Rozvytok tsyfrovykh innovatsii na rynku kredytnykh posluh Ukrainy [Development of Digital Innovations in the Credit Services Market of Ukraine]. *Biznes Inform*, vol. 3, pp. 108-114. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2023-3-108-114>

13. Popelo O. V., Kholiavko N. I., Dubyna M. V., Tarasenko A. V. (2022). Vplyv innovatsiino-informatsiinykh tekhnolohii finansovykh ustanov na transformatsiiu finansovoi povedinky domohospodarstv [The Impact of Innovative Information Technologies of Financial Institutions on the Transformation of Household Financial Behavior]. *Problemy ekonomiky*, vol. 1, pp. 105-112. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2022-1-105-112>

14. Rohovyi A. V., Yevtushenko Yu. V. (2024). Napriamky rozvytku bankivskoho kredytuvannia domohospodarstv u sferi zhytlovoho budivnytstva Ukrainy v umovakh tsyfrovoi ekonomiky [Directions for the Development of Household Bank Lending in the Housing Construction Sector of Ukraine in the Digital Economy]. *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 59, pp. 1-6. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-128>

15. Rohovyi A. V., Yevtushenko Yu. V. (2023). Rozvytok bankivskoho kredytuvannia domohospodarstv v umovakh tsyfrovoi transformatsii rynku finansovykh posluh ta makroekonomichnoi nestabilnosti. [Development of

Household Bank Lending under the Digital Transformation of the Financial Services Market and Macroeconomic Instability]. *Naukovyi visnyk Polissia*, vol. 2(27), pp. 238-248. DOI: [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2023-2\(27\)-238-248](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2023-2(27)-238-248)

16. Tymoshenko M. V., Bondarenko A. V. (2025). Bankivske kredytuvannia v suchasnykh umovakh [Bank Lending in Contemporary Conditions]. *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 73, pp. 1-9. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-73-115>

17. Tretiak N. M., Shvets N. V. (2022). Transformatsiia yevropeiskoho dosvidu shchodo bankivskoho kredytuvannia ahrarnoho sektora Ukrainy [Transformation of European Experience in Bank Lending to the Agricultural Sector of Ukraine]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Series: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo*, vol. 44, pp. 103-108. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2022-44-16>

18. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. [State Statistics Service of Ukraine]. Available at: www.stat.gov.ua (accessed January 10, 2026).

19. Natsionalnyi bank Ukrainy. [National Bank of Ukraine]. Available at: www.bank.gov.ua (accessed January 10, 2026).

Дата надходження статті: 05.12.2025

Дата прийняття статті: 17.12.2025

Дата публікації статті: 29.12.2025